

ACC. N:R

M. 6584:1-52

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Emil Jönsson

Härad:

Luggude

Adress:

Hornborg

Socken:

Väsby

Berättat av:

Samma

Uppteckningsår:

1940

Född år

1861

i

Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lvar på L. U. F. 23

Öknamn.

Gator.

Skånska historier.

ACC. N:R. M. 6584: 1.

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Skåne
Luggude
Väsby
1940Emil Jönsson
Hornsborg
Jensanne
1861 i VäsbyLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på

L. U. F. 23

Uppteckningarna angå förra århundradets
förra del, med skänksamhet och oförskämd
allmogens uttryck i historier, dels i anslut-
ning till Biblen, dels på alla andra områden.

Med alla möjliga tillfällen brukade
de gamle fäderna dra fram med vidunder-
liga berättelser och dervid var ej fråga om att
vara finkänslig eller hänsyns-tagande till per-
soner, utan grovheten och råheten var en vanlig
uttrycks-sed, som var desto onera av åhörarne upp-
skattad, ju onera raffinerad den kunde utgöra ett
ämne att "driva" ned någon, eller framkalla de
högsta skrattsaborna. Men till kvinnokönets
berömmelse må nämnas, att funktionen i all-

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

männhet avhöllo sig såväl från fyllet som om-
talande av osedliga historier och voro oftast skams-
na åhörare till mennens berättelser. 1. Om ska-
pelsen. Hur djävulen försöker fördervad Gud skap-
at, genom att åstadkomma onda instinkter hos de skapade
varelserna. Några menade att djävulen var förargad för
han ej kunde skapa något ont liv. Men i allmänhet åter-
till och om tilltroddes, att djävulen skapat alla insekterna
så när som bi och myr. Således det som var ont
kunde han skapa, men inte något godt. Därför ha dessa
(insekterna) alla, var sin art, förstörelseförmåga, eller
vidriga vänner, eller skadliga egenskaper, såsom getingar
myggor, löss, loppor, m. fl. Tor dyveln (dyvel = djävul) fick
den avskyvärda egenskapen att trivas i bara gödsel (skit).

ACC. N:R.

M. 6584 : 3.

3

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

författarens föreställning

Syvelstrick

Gerars dyvels-träck ett rent av urgamalt preparat,
 jämte dyvelsträcks-droppar. Istället för de nyttige been
 de onde getingar, vesper, humlor, onyggor, flugor. Ehuru
 det ofta talades om, att djävulen kunde göra allehanda
 för människor omöjliga gerningar, så framställdes han
 å andra sidan som en enfaldig "dumbo" som ofta
 lät lura sig av giftiga människor. Att gå in på kontrakt
 om sitt bistånd, emot en människas själ ifall hon dog
 under den bestämda tiden, var viest nog det vanliga, men
 utan borgen eller säkerhet, varför han rätt ofta blev lurad.
 Ex: En fattig pojke gick och önskade han vore rik, så
 skulle han köpa ett herregårds-gods och leva glada dagar.
 Då mötte han en gammal man som erbjöd sig att
 skaffa pengar, så att han gjorde kontrakt (avtal) om att

 Aa 1182^x
 f Aa 745

ACC. N:R.

M. 6584: 4.

4

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lärna sin själ, vid sin död, i hans våld, så kunde han nämna hur han ville ha det med pengar i all sin tid, så, skulle han (djävulen) skaffa. Då lovade pojken att hans själ skulle djävulen få vid pojkens död och begärde att när helst han tog med handen i byxfickan så skulle der finnas en "sex-styver" (peng=3öre). Det gick djävulen med nöje in på. Att det var djävulen kunde pojken veta, då han fick syn på den gamles bockfot. Ty i vilken välsnadt djävulen än visade sig, t.o.m. som Gussens ängel, så fick alltid bockfoten synas på ena benet, den fick han aldrig dölja. Nåväl, flera år gick och pojken företog sig att bygga ett slott och pengar fötlades inte, utan så snart han tog i fickan var der en "sex-styver". Varhelst det syntes en spricka i onuren, tog pojken och satte en sexstyver i, att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584:57

57

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

täta ned. Men en vacker dag kom han med "bock-
foten" och anmälde att kontraktet finge ändras, ty fler
sex stycken kunde inte skaffas i hela världen. Då ska-
ttade pojken och bad djävulen dra till sin hemort, ty
nu är kontraktet brutet menade han. Alltså blev
djävulen lurad den gången. En annan gång var det
en bonde i vår by, som lede dödligt sjuk, men tillfrisknad
och som det just var nära utgången av de kontrakterade åren
så slapp han undan och djävulen vardt bedragen på alla
sina tjänster han gjort bonden. Efter kunde man få höra
ex. på djävulens dumhet och enfald omtalas så här: Djävu-
len kom in till en jägare i något ärende, då jägaren frå-
gade om "I ville söka en päpa tobak. Jo, det var han
tacksam för, var visserligen ej så van, men ville försöka

An 1157

ACC. N:R.

M. 6584:6.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jägaren tog då en laddad bössa och bad "D. att sätta
gevärs-mynningen i en runnen och tända på onsd en
tändsticka (split-sticka) på öppnade "fång-pannan". Han
gjorde så, och skottet for i halsen på djävulen, då denne
strax återlämnade Tobakspipan (geväret) med de orden:
"Det var stark tobak du begagnar". En annan gång
kunde berättas hur djävulen försökte efterhärma att ska-
pa hästar, men det blev den vanskapliga kamelen. En
efterhärming av lei blev getingar och flugor. Själva
människorna försökte djävulen efterhärma att skapa,
men blev endast små skadliga aper derav. Sådana hi-
storier om skapelser av land och folk, som djävulen skulle
förtagit då han varit i sällskap med S:t Per, liksom om
Vår Herre och S:t Per, gingo landet igenom i sällskap, äro

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584 : 7.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

antingen av nyare uppfinnning, eller från annat land,
 emellertid förekomma aldrig sådana sagor ibland all-
 mögen i Wasley eller angränsande socknar vid midten
 av fjörde århundradet, ty då skulle jag någon gång hört
 derom i min barndom. 2. Då War Herre skulle skapa
 Eva, lät han tung sören falla på Adam. Han skulle
 sålunda skynda sig att göra operationen innan Adam vak-
 nade och som tiden var "bräd", så blev ej räd att sätta
 tapp till tumman, utan blev Eva och hennes efterkomman-
 de hön därför "läck", eller otäta som oftast. Derpå syf-
 tar också en av de gamles tvetydiga gåtor som ofta på
 samkväm framställas. Gåta: Det pinka och det ponka
 och kärningen låg och onka (örka), men gubben opp och
 satte in ing och vrede omkring och sen fick kärningen

ACC. N.R.

M. 6584: 8.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

ro att sova." De som ej hört gatan förr, kunde därför
komma fram med den uttydningen, att häringen var
lysten efter "onandfolk" och fick sin tillfredsställelse, samt
somnade derefter. Meningen att framkalla såväl förlägen-
het som skrattsalvor över uttydningen. Den rätta uttydning-
en var: att de gamle bönderna hade stora drickstunnor
upplagda på tunnastolar i ett rum i boningshuset. I varje
tunnas ene botten, var en "tapp" (och som ingen av detta
århundrades barn, varken sett eller får se en tunne-
tapp i funktion, så får jag väl tala om: Att det i stället
för kran (nu för tid) då var en tapp. Denna bestod av
två delar. Först själva tappen, en svarvad plugg, i vilken
ett koniskt borrhål gick långt igenom. Denna tapp
drogs att sitta mycket stadigt i ett hål i tunnabotten.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nedre kant. Andra delen av tappen kallades för "svicken" och var svarvad konisk så att den skulle passa i det koniska borrhålet i tappens första del. Denna "svick" hade en flat handtags-ända, så att den kunde veridas i tappen med kraft om det skulle hålla tätt för vät-
varorna. För att få ut drickat måste man laga ut, eller åtminstone lossa på "svicken", men ifall inte den sattes tillräckligt hårdt i igen, så kunde hända att det droppade genom tappen, eller svicken, och sådant kunde åstadkommas ett klingande ljud i tunnan, för var droppe som fölle i en "back" eller ett kärl som stälts under tappen för spillropar. Det skulle vara detta ljud som häringen kom att höra sedan hon gått till sängs, "att det pinka och ponka". Ett hon låg och "onka", var att

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hon ångrade att ej hava känt bättre efter på dricka
svicken om den hölle tätt. Då hon talade om för man-
nen, gick denne opp och satte tunnstopp och svick i, och
vred den omkring, med ett egendomligt knarrande ljud.
Derefter blev hustrun ju lugnad, med avseende till dricka-
tunnan och somnade. Men därför att inte fruntim-
ren hade någon tapp så blevo de aldrig tätta ("tätta").

3) Om Adams-äpplets uppkomst, hörde jag aldrig någon
av de gamle omnämna. Särigen har studenterna kom-
mit fram med den historien, föreställande en far
som skulle undervisa sin dotter vad de tvänne gips-
bilderna föreställande Adam och Eva, en naken
man och en naken kvinna hade att betyda. Dottern
frågade då vad det var för ett äpple som Adam hade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6584 : //

//

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fäst sitt emellan sina ben, och varför det vore fäst
sitt med stielken på orätt sätt emot som de annars
sitta på träd. 3. svarade fadern det är för att hus-
hålla och spara på äpplet, ty när fru Eva blir lusten
efter äpple så får hon endast av Adam tillfredsstäl-
else med denna stielk. 4. Om Menstruationen
skämtades med att dels samma orsak som nämdes
under §2, dels att förekomma "torre spricka, ty fru-
timrens könsorgan kallades också på skämt för
"sprickan" och "sprucken-kott." Alla dessa eventua-
liteter kunde ju ej förekomma hos mannen och der-
för behöfde de ej menstruationen. Den 150 år gamla
bok tryckt hos And. Jak. Nordström, Stockholm 1790 sägs:
De gamle hava orätt föregivit, att kvinnorna under pe-

ACC. N:R.

M. 6584:12.

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

ningstiden genom deras blotta vidrörande döda ett
vårande vinträd; att de göra ett träd ofruktbart, vin, svit,
järn och stål rostigt, att de skapa en havande grinna
missfall, göra en annan ofruktbar, en hundrasande och
en annan galen o. s. v. Paracelsus, vars lärskaper van-
hedra hans kunskaper, ansåg renings-blodet som det
starkaste förgift. Han försäkrar att djävulen derav
tillskapar spindlar, loppor, kålmaskar och alla andra
insecter varmed jorden och luften äro uppfyllda.

5] Om hur onemiskorna fingo elden, minns jag ej ha
hört andra historier än om Thor med sin äska. 6. 7. 8.]

Ingenting derom: i Käsby och angränsande socknar,
men från Uppland hörts troligt att Lucia nedänkts
från himlen i en sky och varit Adams första hustru.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584 : 13.

13

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

9. Svinen voro redan i gamla Testamentet ansedda som orona djur, men i nya Testamentet berättas att djävlarne förs i svinahjorden och därför synes ännu på alla svin tre punkter på innersidan av frambenen och även ibland 2 "drövelar" under halsen, såsom märke derafter, och fångs de den egenskapen att störta sig i all smuts, men som sagt, de voro förut förklarade orona djur därför att de inte idisslade. De gamle hade en skämtgäta, hvilken är det som nu för tiden alena kan sägas hålla Mose lag? Ja, det är kattorna, ty de skapa först en håla i jorden, när de skola "skita", och hålla noggrant på excrementerna genom att krässa igen hålan efteråt. I Mose Lag befaldes var och en förablit att ha en staka vid bättet och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 6584: 14

14

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dermed göra en håla i jorden der de skulle göra sin "kav" och efteråt fylla igen jorden med stakum och överhölja träcken med jord. Men som svinnen i stället rotade opp ekrementen igen och t.o.m. äto dem bräkte eller omintetgjorde de Mose lag, så räknades de med rätta för orona djur. Som ett dunkelt minne har jag nog hört historier om Lommen och Flundran, men om träd och äter, ej till någon tydlig reda. Haren har blivon läpp för han skulle ha grinat åt något, men vad det var minns jag inte. Nog av så skulle han ha grinat. (Ordet "grina" hade icke i gammalvenskan den betydelse som det nu har. Då betydde det ett lyst skratt, leende eller "mimik" till skratt, men man kunde ännu grina illa, eller "hänggrina". Nu säges ett barn som är

f. da 70, 47A

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

grinigt vara gråtande, sjukligt resigt. Således skrattade haren så tyst för sig själv, att läppen sprack, och alla hans efterkommande fick samma arv. Christi kors säges varit av Asp, varför dess lov och demnessa i alla tider blev darrande. En annan historia om Christi kors berättas huru en drottning i Ryssland, lät gräva och söka på Huvudskalleplatsen och der Jesu grav varit, och skulle verkligen funnit Trälarens kors 306 år efter hans död. Asp skulle rutnat upp på ett par års tid. "Sibylla spådom" berättar: Då drottningen av rika Arabien i sällskap med Kung Salomon skulle gå över en spång över en bäck, begär sig drottningen att vada i vattnet vid sidan om spången. Varför gör du så?

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584 : 16.

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

frågade däs Salomon. Drottningen svarade: "Det der
trädet till spången kommer att användas till hök
åt världens Frälsare, därför hörs ej trampa derpå."
Det var nog hållbart träslag, ej Asp. 10.11.12.13.14.15.16.
Okänt, om en andra historier som brukas berättas
vid allmogens samvärd. Tex. om en för en fiskart
som kallas för Kolia, har 2 svarta plättar på vit botten
en bakom nacken. Dessa plättar sades hava upp-
kommit derav att då Apostlen Petrus befalles gå till
havet och taga en fisk, som skulle ha en penning i
munnen, då grep en Kolia och der han tog, bleve
på det vita skinnets en mörk fläck, såsom efter
tummen och pekfinger, på arfveatta sidor om kropp-
en, strax bakom huvudet. Släktet fick därefter alltid

ACC. N:R.

M. 6584: 17.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17.

bära detta märke. En sägen berättas om Jerusa-
lems skomakare som skulle ha fönekat Kristus
att vila sig vid skomakarns vägg, när han gick der-
förbi bärande på sitt kors. Därför får denne skoma-
karen aldrig vila sig så länge världen står, utan synes
än här och än där vandrande med läst-koräppan på
ryggen till denna dag. En del osedliga gätor var
alltid ett älskligt ämne vid folkbarnling. Et. Vem
släppte den förste skiten i Jerusalem? Svar: Den
som blev fört färdig dertill. Gäta: Kortpelle kom
te mig i mörke, te värre jag rev honom ä. te värre gick
han på och innan jag fick särken opp, hade han gadden
inne? Svar: Loppa. Gäta: En liten ting jag menar, det
hänger mellan benar, ett kvarter (-15 cent) och kanske

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

något längre? Svar: Tobaks pipa (s. k. snugga begagnades ej
i den tiden) Men senare kom Engelska Ritspipor. Gåta:
Vilket önskas helst? Antingen det som står på stenen
eller det som springer deromkring? Svar: Skiten står
på stenen och pissat rinner deromkring stenen. Vilket
man önskade var ju oönskligt. Gåta: Vilket önskas
helst? Antingen Ruga vid stätt, eller Klunga vid låga?
(Elåka, lucka) Ruga var en skit, och Klungan var en flock
får. Gåta: På två plader, står två stolpar, på de
stolpar står en säck, på den säcken står en knapp,
på den knappen fins en skog, i den skogen fins alla
Kungens vilddjur? Svar: En människa, vilddjuren
äro lössen som man antager varande icke vänliga djur
hos kungen och därför vilddjur. Gåta: Två visa väj te

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Två pekka höjet i sky, fyra hängande och fyra däng-
 ande och lille Jonas lunkar betrefter. Svar: En h.
 Två brunstatter, fyra lövelatter, en frösen gök och en
 tannare stake. Svar: Hästar, vagn och kusk. Gäta: Om
 det sitter 7 kråkor på en gärdsgård, och jag skjuter den
 ena, huru många sitter der då kvar? Svar: Ingen.
 Den som nu föranledes att svara på dessa gåtor,
 tog som oftast fel på uttydningen och blev derigenom fö-
 kunnat för skratt och munterhet av öfrige närvar-
 ande som kände till innehållet. En mängd hi-
 storier som på sätt och vis vore gåtor, komms fram
 vid gellen och folksamlingar. Ex: Framställes fråga
 om man ville ha upplysning om hur den så kalla-
 de Klokar-kärleken uppkommit emellan prest och

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

klockare. Jo den uppkom på det sättet, att klockaren och prästen hade fiske-ryssjer i lop, och då klockaren skulle skjutsa för prästen till kyrkan (Orner) skulle han om morgonen först gå ner till ån och se efter om der var något i ryssjan. Prästen satt i vagnen och vändade på klockarens återkomst. När han kom berättade han att der var ingenting. Men der var likväl en enda ål och den tog klockaren och stoppade i byxorna och lätsade så att der var intet i "ryssjan". Men det dröjde inte länge förr än ålen ville tränga in i ändtarmen (kallas alltid av allmogen för "ås-hålet") på klockaren och hastigt ropade denne: Far! (han benämnde prästen så) Far! Vad vill du? frågade prästen, men det lyckades klockaren att freda sig och svarade

ACC. N:R.

M. 6584 : 21.

21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

derför inte. Men efter en kort stund blev det det
samma igen och åter skrek klockaren "Far, Far,"
Vad står på? sade prästen. Jo, nu kryper ålen i ab-
hället på mig och dermed drog han ner byxor-
na och prästen skulle hjälpa att dra ut ålen,
men den var så långt inträngd, satt så hårt, och
var så glatt (hal) och endast en liten del stack ut.
Då måste prästen bita med tänderna i ålstjerten
och lyckades dermed draga fram ålen. Derföre
förefinnes alltid en klockare-kärlek av tacksam-
het emellan klockare och prest. Huruvida de delade
ålen förmåler inte historien. En annan gång be-
rättas om vad det menas med då man säger: "de e
nod (=något). Jo, man kokar en myggafitta i 99 vatten

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584: 22.

22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

och det fittet (= flottet) som man skummar av det
99. de vattenet "de e nod" (= något). Men det som är
"nod annat (anat)" är, då en halv lyfter på rumpan
(svansen) ty då skiter han, därför är "halva-mög nod
anat." Till och med prästen skulle narra folk att
gissa vad det betydde då man berättade att Fars get
i sängen och Mors get i grytan. Men prästen uttalade
det: "Far sket i sängen och Mor sket i grytan. Han ut-
tydde själv. Denne prästen, sedan han fullgjort de
prästerliga åliggande, brukade drafter på alla begrav-
ningar, karndop eller bröllop, att ocupphörligen tala om stu-
dent eller andra lustiga historier. Endast enen
knappast han lät maten täppa munnen. Han
hade alltid funn med sig och när de reste hem fullproppa-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- des en medhavd säck med mat och läckerheter
som medförde hem. En massa historier om Bell-
man berättades av de gamle bönderna på 50 a 60 talet
förra århundradet. Man ansåg rentav Bellman vara
en riktig "rajars", eller hovnarr hos kungen, ty alla chuff-
sade bedrifter som tilldelades honom kunde ju omöj-
ligen vara annat än pådiktade. Sr. Bellman såg
många soldaters exercis i sällskap med kungen och
officerare. Bellman tillfrågade kungen, om han ville
giva honom att oinskränkt makt utöva (eller vara i
stället för kungen) att kommandera de närvarande
soldaterna nu genast (i hovets närvaro). Han fick kung-
lig makt. Då kommanderade, befälde, han att de skul-
le samtliga knäppa ner byxorerna och dra upp skjortan

ACC. N:R.

M. 6584 : 24

24.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Derpå skulle de sticka den ene tummen i munnen och den andre tummen i "höven" (ändan). Befälet skulle tillse att det gjordes som befälts. När så varit upplyst, att soldaterna hade tummarne på befälsplats, kommanderade Bellman: "Tummar bytt om". Befallningen ätthödes och utfördes till hela hovets obekvämliga förlustelse. En annan gång var Bellman med på ett slädparti, då hovet med damer och många deltagare utgjorde en lång rad slädar. Bellman åkte hos en av hovherrarne, något bakom kungens släde. Men denne hovherrn blev besvärad av en påkommen diarke (på allmogespråket "Pänne-skita"). Bellman rådde honom att sätta sig på "hund-svotten" (en sits som befinns bakom de andra säten på slädan) och knäppa över byxorna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 6584: 25.

25

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så skulle han Bellman taga lömmarna och så skulle
de höra bakom alla de andra, för ingen skulle bli va-
rans förehavande. Men när väl den diarrhe-sjuka hov-
mannen satt sig ned överknäppta byxor och "hövern"
bar så piskade Bellman på hästarne, låtsade att de ska-
nade, och körde i stark fart förbi kungens och alla de an-
dra slädarne och "ränne-skitt" sprutade som en ström
från en tunna och bara "ashålet" måste syndaren visa
för hela sällskapet, till ofantligt åtlöje av dem alla, men
till blygsel och förargelse för den nötrungne hovmannen.
En annan gång då Bellman jämte hovfolket spatserade i
parken till ett av slotten, blev Bellman något bak efter de
andra och kom fram springande och anmodade en av säll-
skapet hjälpa sig att gripa en ch-orre, som han (Bellman)

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

hade under sin hatt. Hornmannen trodde honom och
medföljde till det ställe der Bellman lagt hatten. "Men
nu ska du hastigt gripa ekorren, när jag lyfter opp hatten"
uppmannade Bellman. Det lovade hornmannen och i det sam-
ma Bellman lyfte opp hatten, grep hornmannen hastigt ek-
orren som endast befanns vara en rykande Bellmans-skit.
En gång tillfrågades Bellman vad han tyckte om den fina
musiken. Han svarade: "Himmelrik, der är musik, men
är den detta skrälet lik, så vill jag inte bli salig".
Även påstods att Bellman, på uppmaning av kungens gjorde
de avskyvärdaste rim eller poem i hovfolkets och
kungens närvaro. Ex: "Nu ska vi dricka oss riktigt
fulla, just nu, Sen ska vi gå ut och knulla", "Vår
käre Gustavs fru. Och sen ska vi i alla fat och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584: 27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

skålar skita, samt deri med våra näsor rita,
vår käre Gustavs armen." En bonde som helsade
på, fick inbjudan att sitta bredvid kungen till bords.
Då funderade Bellman på att de skulle vara ense
(översens) om att det skulle gå laget omkring att ge var
andra en örfil (sittop, slag på häften, eller slag på örat)
Det vann bifall och den förste opptill kungen, gav sin
granne en örfil, med orden: "slå i frän dig till näste",
och det gick laget rundt, tills det slutligen kom till
bonden som satt bredvid kungen. Om han nu skulle
göra som de andre, hade han varit kungen att slå i frän
sig på kungen och det var just det de andre skulle haft
roligt åt. Men bonden tog emot örfilen och sade: "Min
far var en åkeroman och när han kom till "senen"

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så vände han". Derrud vände han sig om och gav den som slagit honom en "sirskader" (så benämndes ofta en örfil) och med samma uppmaning "slå ifrå dig till näste". En dag beklagade sig kungen för Bellman, att bonden som han hade vid sin sida, alltjämnt brukade liksom av misstag taga kungens glas och dricka ut det vin det innehöll, då han, kungen, var tvungen att i stället dricka ur det glas som ställts framför bonden. Bellman svarade: "det är lätt botat, sätt er Majts glas som vanligt, men fullt med "piss" (vin), så få vi se verkan". Detta råd följdes, och när bonden som vanligt, tog kungens glas, så drack han ut glaset innehåll utan att ändra en min. Men bonden ruvade på häänd. Nästa kväll, då måltiden fortgick, hade han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584 : 29.

29

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

skaffat smus, av att ha gruidit (gruggat) sin skjorta
 på den bakre delen, som i förra tiden. Då ej klocksett-papper
 användes (det ansågs som högfärd att torka sig i röven
 med papper. "Jag har varit klockare-mora i H. församling
 i 30 år och aldrig begagnat annat att torka mig i röven
 än dessa fem". (Därmed visande bara handen). Svarede
 frun till en av de förnämste på den tiden. Således erhöles
 ett slags kraftigt smus, varmed bonden fyllde sin
 smusdosa. När samkvämet fortgätt en stund och
 bonden visligen aktat sig för kungens glas, tog upp sin
 silverdosa och bjöd kungen en pris såväl som de andre,
 frågade kungen, efter att ha smusat: Men var brukar
 min ärade bror köpa sitt smus? Jo, det kan jag säga,
 det är köpt på ett ställe, just oåbo till det, der Ers Maj:t köpt

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

sitt vin". Således kunde inter Bellman få "has" (driva med) på den bonden. Så hade de gamle d. v. s. folket i den tiden, nästan alltid en visa till varje "dåse-stycke" (=musik-stycke). Förre delen får man väl säga vara av anständig art (såsom vackra julleks-danser, ringdanser o. s. v.) Men också hördes i bondstugorna och på sommardanser i skog och äng de utsläste visor. Ex: "Der kommer en ryttare på vår väg", sade bonden. "Öppna grinden bein (bjud) gå in", svarade bondens hustru. "Öppna grinden bein gå in", svarade bondens hustru. "Vad ska vi göra av ryttarens häst", sade bonden, "Dör på gall (vid gavel) och häst på stall", svarade bondens hustru. "Dör på gall och häst på stall", svarade bondens hustru. "Vad ska vi bjuda ryttaren till mat", sade bonden, "Gå äggakaka på silverfat", svarade bondens hustru.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584:31.

31.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ägga kaka på silverfat, svarade bondens hustru. Vad
 skall jag själsor äta då, sade bonden? Vattvälling och sill
 det må räcka till, svarade bondens hustru. Vattvälling
 och sill, det må räcka till, svarade bondens hustru.
 Var ska han ligga ryttaren då, sade bonden, I min
 säng och på min arm, svarade bondens hustru, I min
 säng och på min arm, svarade bondens hustru. Var
 ska jag själsor ligga då, sade bonden? På min lo (loge)
 hos min so (sugga) svarade bondens hustru. På min lo, hos min
 so, svarade bondens hustru. I vinalusena bita mej, sa-
 de bonden. Vänd dig om och bit igen, svarade bondens
 hustru, Vänd dig om och bit igen, svarade bondens hustru.
 Till denna visan dansades en slags omvändningsvals
 likt schottisch. Melodien fortleva ännu. En annan

ACC. N.R.

M. 6584 : 32.

32

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

valsjöngs: Ja min fitta vem som vill, vem som vill
vem som vill. Ja min fitta vem som vill, vem som det
vill. Eller en polska. Berömda föl och rompeda kala
Gud välsigne din den ^{kalla} kala, Eller en vals: En visa
som hette Teller Stockholmsresa, men insköts en extra
vers: Allra innerst i Småland de lura med pistoler
och dragna sablar och laddade gevär, Och alla små
djävlar de spela på fioler, och självaste Satan han spa-
lar på claver. En valsvisa diktades på 1830-talet om
ett par löser på ett ställe i Thägalyske: "Thägalyske
Thoren och Thägalyske Thoren och Thägalyske Thoren lyske
pågana om. Men Ingar ä lite minner, men Ingar
ä lite minner, men därför intet hinder att ta en
sväng om." Gruvfolket i Höganäs hade en marsurka

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

till vilken de sjöngo: "Ola Bengssen, Ola Bengssen
varför linkar (hållar) du så? Ola Bengssen, Ola Bengssen
varför linkar du så? Jo därför, jo därför, att jag har ont
uti en tå, jo därför, jo därför, att jag har ont uti tåen."
Alla dessa melodier fortleva ännu, fastän till-
blandade med andra reprisser. När bondpojkarne
sjöngo dessa eländiga visor, kände ju genast spel-
männen igen vilket som begärdes och gjorde dem
till viljes med att spela den melodien. Fruntim-
ren voro i allmänhet mera blygsamma och sällan
så grovkorniga i sina uttryck som männen och
drucko ej heller så mycket brännvin. Men det fann
ju en och annan. Så t. ex. var det i Försarps by en rik
Mora en gång, som brukade en trollformel när

ACC. N:R.

M. 6584:34.

34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

hon lade pölsorna i kotteln, till kokning, för att förhindra sprickning av dem, sade hon: "Låjt (segt) och start (starkt) som kusan på one (hennes könsdel) och pickskin (och koddskin (männens könsdelars skinn) och hoo." Samma nora slog vad med en skräddare som gick på en krycka (kallades Ola kryck) att hon skulle lägga upp så många sex-styvrar på bordkanten som han, skräddaren, kunde stryka ner med picken (så kallades också männens könsdel) medan den "stod" (d. v. s. medan manslemmen var i erection) utan att han fick vidröra med händerna. Ola Kröck strök ner 16 st. sexstyvrar. En annan gång skulle samma nora ha 12 skilling av Ola Kröck, för hon skulle visa, midt i stugen, "fittan" för honom och det

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

gjorde hon, men, sade hon, du har inte "sajtt" (sett)
med (mycket) för dina pengar. Du kan få se den an-
dre ämmen mä." Och derpå vred hon sig om, och
visade skräddaren "lagdelen" också. Samma snora
var skicklig i att spela kort om pengar, och brukade
alltid spela bort för tjernarne, det mesta av deras
årslöner. Även hade allmogens öknamn på varandra,
men man kan knappast rätta ut ens byn der en så-
dan person med öknamn bor, eller bodde, ty ämmen efter
100 år känna barn barnen igen vedernamnet. Så t. ex.
kallades en beskeddlig bonde i H. i Wäsky socken, för "Ticken"
i H. En annan kallades "Hans Kodd." Äter en annan, för
Annars Mockull (= gödselhög). En annan Månsas "Fara-
lär." En piga kallades "Blanka Smällborä." En bonde kal-

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

-lades för "mögiet" o. s. v. Treå. cländiga hus utmed lands-
vägen, kallades det ena "Fittan" och huset näst intill
kallades "Börven". Alltid hade någon handling eller ord,
givit upphov till öknarnet, i synnerhet om det var nå-
got antingen lagstidigt eller egendomligt förhållande.
Ex. En bonde stal en liten påse mjöl vid quarnen, i
ungdomen, och fick heta Karl Påse, i all sin tid. En snål
bonde smög sig till att äta upp det andra slotters folkets
mellan-måls-mat vid ett slättergille, varföre han alltså
"Pannskage-Petter" (ändå han ägde 100 tusen riksdaler) fick heta.
En pige tog en liten leksaks-hund på ett marknadsbord
och fick heta "Hanna Peternillan". En annan pige åtog
sig att sitta på taket i en bondgård vid vägen, när kyrk-
folket gick från kyrkan, der förbi. Hon hade slagit vad om

ACC. N:R.

M. 6584:37

37

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

12 skilling, men fick heta "Hara på taket". En ung man på ett slättergille, på skämt, tog upp kjortlarna på en piga och slog henne med ett litet ris i "röven", fick heta jöns "Teg". (Att slå någon i bara ändam med ris, kallades "att tega", och riset kallades tege-ris.) Vid alla sammanträde och tillfälle brukades alludera (hänsyfta, påskina, nämna) sådana omständigheter att driva med varandra om äktenskapet, som också ofta ästadkorn vänskap. På t.ex. när den förut nämnde "Picken" i H. gick rätt över åkrarna till en granngård, beskämmande han sig över att der voro grävda så breda dike, att han måste sträta så vidt för att stiga över dem; svarade bonden i granngården: "Ja, men ju mera du sträddar (strätar) ju lättare går Picken in". Om några personer

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

vars i sällskap att meta eller fanga fisk och den som
då inte lyckades fanga någon, så kallades den personen
genast för "fiskarfitta", men slapp att bära önamnet längre
än till en annan fisketur. När så någon gjorde hän-
tydning att vilja driva med en annan så kallades det, att
"han begynte skita ikring sig". Mycket ofta vändes sam-
talet om smutsiga saker. En gammal tiggare-käring sa-
de "att den fattige har aldrig något roligt, utan när
han skider." Ett gammalt ordspråk sade: "att den fatti-
ges skita och den rikes sjuka spörs lika långt." Der-
för var det alltid ett roande samtalsämne när grov-
heter av detta slag kommo på tale. Ex. En tiggaregubbe
och gumma fingo ligga på golvet i stugan der bonden och
hans gumma lägo i en säng med gjädder-dynor. Efter en stund

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

begärde tiggarna mera att lägga under huvudet. Då vände mannen "röven" utåt och släppte en väldig trumpetstöt (genom ändan) (hv allmogon kallas sådant för Fes, en Fes, men också en "shit"). Den kan vi lägga under huvudet, sade han. Men efter en stund igen då tiggarna frös, så begärde de något mera att hölja på sig. Då gjorde bonden på samma vis, och släppte åter en dylik "shit". "Den kan vi hölja på er", sade han. Men bittida på morgonen gick tiggarna upp och satte sig på var sin bordsända i stugan, att skita 2 stora "drull-blakor" (= fast excrement). Derefter väckte de värdfolket: "Nu tackar vi för logiet, och sängklärna ha vi rullat i hop och lagt dem på bordet." Eller, En gäst-gjväre i Tunnsberga, hade tidning ihop med en av sina näboar. Som denne

ACC. N:R.

M 6584 : 40.

40

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Söcken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

dagligen kom in på gästgivaregårdens dagligstuga, så brukade han, orabon, alltid gå fram till kakelugnen och värma sig och då av nyfikenhet öppna dörrarne till den lilla värdade stekugnen (som i den tiden återfanns på alla de gamla järnkakelugnar) och titta efter vad mat eller annat godt der brukade vara, och dervid åt han upp en del eller alltsammans ibland, till stor harm för fruntimren i synnerhet. Gästgivaren försökte sig att giva orabon en skit att äta och för den skull tog han vittne med sig att uppsöka en stor pölseformad "folka-skit" (var skit blöt, kallades den för "blaka", "ruka", eller "moeke", men pölseformad kallas för "drullingar"). Den skiten lät han stekas i flött och kryddor, som man stekte pölse, och så sattes det på en tallrik in i stek

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584: 41.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

41.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ugnen på kakelugnen. Vittlarna voro tillstädes när
nabon kom in och riktigt nog gick fram och värmde sig,
och som vanligt tittade i stekugnen. "Åha, jag tror ni
har pölsa, det var nykommet," och dermed tog han ut
tallriken och smakade på ansättningen. "Ja var så
god, vi ha mer, om det smakar" sade gästgivaren. Det
lät nabon ej säga sig två gånger utan åt upp allt samman
och sade: "Jva den va smord o rar". Därföre gick det
ordstävot ännu intill fjörse seklets slut: "Jva den va
smord o rar, sa Greuben när han åt skiten." Eller
när en präst predikade i Väsby kyrka 1864, 2 Narten-
söndag och dervid när han stod på predikstolen, sket i
sina byxor blött (pränneskita) så det hördes (sprakade)
långt ut i kyrkan. När han kom ut, efter Guds-tjensten

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584: 42.

42.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

sade han: det var den feta gåsen, roogröten och loddyn som var orsaken. Eller när vid slagte-tid, pölsan skulle avsmakas, frågades alltid hur det kunde komma sig att det var skita (folka-skit) i pölsan. Jo, det hände på en bondgård att en resande kom och ville "låna hus", och det fick han. På natten behövde han göra "sina behov" men som varken ljus eller matthärl fanns, så trerade vår man under sängen och halade fram en balja, i vilken han sket. Men nu bar det sig inte bättre, än att i den baljan hade husmoren isört belod och mjöl, till att stoppa pölsa derom dagen efter, och hade hon satt den in under sängen i förra i ett rum der ingen annars vistades. Men när nu resanden begagnade baljan för sagda "ändamål", kom han dervid att hänga ned

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

en del av skjortan i blodpölsan. Han nämde ingenting
tackade och reste. Men efter en tid kom han än en gång,
och ville låna hus, men blev då nekad, för han hade
ju en förskräckelig sjukdom, ty sängklderna var mycket
medblodade. Då omtalade han hur han hade näst skita
i baljan. "Å, ha, utropade bonden, "sade jag, inte det, du
snor, att det var skita i pölsan". Inträffade någon
gång ovänskap emellan ett par personer så skredades
inte orden och språket blev ännu mera ohyfsat än i dag-
ligt tal. T.ex. om en äldre blev förfördlad av en yngre,
så svarade den äldre: "När du får harvat det jag
har plöjt, så får du veta vad jag har döjt (plögats, li-
dit). Den yngre genmäler: "När du får edet (ätit) det
jag har skedit (skitet), så får du veta vad jag har sketit (ätitit)".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584 : 44

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

44.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det berättades ofta derhän att en av parterna bad den andra att kyssa sig i "åshålet", eller kyssa mig i röven". Då hunda hända den andre svarade: "kyss du bätter ing, så får du pålska utan sking". Då rim skulle det gå, liksom i den gamla "bondpratikan". Elselheten ökades så att allt flere yngre och yngre slang-ord begagnades av allmogens fram på 90-talet i fjärde århundradet: t. ex. Då någon slog i vin, brännvin, eller annat, i sup-glas, så sådes den som fick de sista dropparna, då flaskan blev tom, "Nu fick du sona lyckan", eller om någon begagnade något plagg eller verktyg för första gången, sådes att han tagit "medomen" (mödomen, jungfrudomen, oskulden) av det. Eller gamla ryktare kallar pigan för "Fes-kusa", och munnen på en atagonist för "Bröfittan". Men

Skriv endast på denna sida

ACC. N.R.

M. 6584 : 45

45

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

svordomarne hos de gamla i förra delen av förra århundradet och fram på sextiotalet, uttrycktes oftast med vad man kunde kalla surrogat, i stället för svordoms. Ex. Lomliga vande sig att säga: "ni sju", i stället för "min själ", eller "7" eller "åtta" i stället för "Lattan", eller "åtta" i stället för "Satan", eller "tjuvar anfäkt", i stället för "djävlar anfäkt", eller "jävvarna och sabrana", och "sablarna", skam ta mig, o.k.v. Eller: "det var välsignat", i stället för, "det var förbannat", samt, "ja ju och nå ju. Tåjna dö", i stället för, "ja vid Gud, eller nej vid Gud, Hår Herres Tåna och dö". En snickare som hette Hoendal, sade till drängpojken som spände hästarna för vagnen: "Präij inte med jävvarna och sabrana, utan säj, djävlar och satan, för det tänker du ändå. Prästen Herring i Höganäs, hörde hur en arbetsförmän svor, att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 6584: 46.

46.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

-deles våldsamt. "Du svär, men du svär ändå så rent,"
sade han. Somliga svore s. h. utsökt, eller originellt, t. ex.
"Ta mig fan, fan ta mig, ta mig satan, ta mig djävulen, Djävulen
ta mig, fan ta mig och knose mig till domo dag. Det var djäv-
larnas överste, attan tusen djävlar, må jag ramla in i helvete,
eller så sant mig, Gud hjälpe till liv och själ, Eller må fan ta
mig emellan bröd och vin (i nattvarden). Dock voro dessa
utsökt-svärgare i minoritet i förhållande till andra svär-
gare. Senare, eller in på 1900 talet har svärjandet tilltagit
i betänklig grad, men synes, eller höres, dock vara på retur.
Nu ska man inte tro att det endast var de fattige och
olärde, arbetarne och bönderna som voro grova i orderna
och råa i "flabben" (smädligt uttryck för munnen) utan även
lärda och som man antog för bildade män, hölls sig ej

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584:47.

47

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för goda, att vid samkväm komma fram med smutsiga historier. Ex. År 1877 inkom på Höganäs gäst-givaregård, (der jag då hente) Apotekaren, en sergent, en kamrer och en annan fin herre, vilka fortsatte att dricka och sjunga, de mest svinnaktiga visor, nästan hela natten till fram på morgonen, då de tre gingo hem, men ännu till 6 f.m. kvarlåg apotekaren under bordet i salen och sov. Men ännu värre var med klockaren i B. och en patron på en av de större Terappierups-gårdarne. Dessa kommo rätlöfta och berusade sig på gäst-givaregården, till den grad att de redlösa, och sketo vanligen i byarna, så att själva gäst-givaren i ingen person (ingen annan ville) måste nödörftigt rengöra dem samt ställa om skjutsen hem för dem. En pastor 1876 i Väsby brukade alltid på begravningar, bröllop, eller barndor

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

att upphörligen tala om student-historier, mycket grov-
barniga ibland. Som fönt nämnt, brukade även hemmans-
morerna, spela kort vid begravningar och andra samkväm.
Dock endast förstånds-skärande spel. (icke om pengar).
Ex. jag glömmar aldrig av huru då jag var 9 år var med på
en begravning i Wikens socken. Då en gammal bondhustru
spelade ett spel som kallades "Brus Bas", tillsammans
med tre bondgulekar. I detta spel är klöver knekt högsta
kortet. De hade en alldeles ny kortlek, men bondhustrun
funderade på att riva av det ena hörnet på det kortet
för att hon skulle kunna se vem som fick klöver knekt.
Men käringen hade när fått pik (ryggel) och värdfolket
måste snävla fred och en annan hel-färdig kortlek
måste anskaffas. Även mannen på flera av de gamle

ACC. N:R.

M. 6584 : 49

49

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

kortspelen skulle vara till skam och smädde åt den som förlorade spelet. T. ex. var det stora och lilla "hunda-röven". Den som förlorade sades komma i köven. Inast sagt, så hade mest varannan bland männen, sitt ökenamn, och vanligen ett som "ägaren" ej gärna ville höra, antingen det var hedersamt eller motsatsen. Någon gång hände dock att ökenamnet t. o. m. upptogs som tillhörande egen-namn (efternamn). Ex. En hemman som från en lög som hette "Thornarna", i Väsby socken, kallades av de andra pojkarne för Sven Thorn. Han tyckte bra om ökenamnet och skrev Sven Olofson Thorn. En annan stötte emot en sten och vält, samt leeklagade att det var en högstén, annars hade det gått bättre. Han fick ökenamnet Högstén, men tog det upp som Lars Högstén i all sin tid. Men en liten man

ACC. N:R. M. 6584 : 50.

50.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

som skaffade sig en ovanligt hög kyrkehatt, kom genast att kallas för Leen "Höjhatt". Men han blev rasande om någon tilltalade honom med öknamnet.

Man var ju också nästan tvingad till att ha öknamn på folk ty som namnet var så förvillande ibland, att endast öknamnet klargjorde vilken man menade.

Ex. Vi hade fyra personer i Väsby kyrkoby, 1869 till '898. Talade man om Nils Jönsson, så frågades genast, vilken Nils Jönsson? Då blev man tvungen att upplysa att det var antingen den enbente, den Nils Jönsson på Lerst. Junda, Nils Jönsson eller Lycka Nils Jönsson. Men att märka är, att vilken av dessa fyra Nils Jöns är som man tilltalade med öknamnet, blev deröver högeligen förargad (stött). Det var iske underligt att folket i förra århundradets

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. *No. 6584 : 51.*

51.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

förre hälsat, voro grova både i seder och mun. Det ansågs som högfärd, att tala efter bokstaven, och kallades att vara "kröps-stalig" (av kröps-talig). Men Mor berättade att de hade ett par tröskemän från Halland, som förklarade, att om de skulle råka att äta för mycket, så att det komme att "smälla höjt vid bordet, så håller vi det inte för nån höj-färiched." Liksom också om man hörde någon bonde som hade byggt anträdeshus (kallades "skitchus") så svurs de över sådan högfärd. Därföre vid alla gillen, kunde man få se 2 a 3 gubbar med snörka vadmalskläder och höga hattar sitta vid en vägg eller på gödselhögen, skitande och samtalande. Långa tobakspiporna uppställda emot väggen så länge. Mest besvärligt var det för frun-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6584: 59.

52.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

-timmen, ty de ville ju ej visa sig i sådant ärende bland "manfolken". De måste därför smygga sig bort i bland de höga "nelle-buskarna" och "skräppe-klungorna". Derför fanns en hel skog beakorn alla de gamle bondgårdarne, av "skräppor", nässlor, "Tordöne-blad" (borror), dels omkring gödselhögen (moek-hullen) dels i svinagären. När man ville kassera eller nedsätta en mans värde eller duglighet så sades, "han duger inte te o skida för svin". Meningen att mannen eller drängen inte kunde hålla svinen på vederbörligt avstånd, medan han skiter i svinagären. Inne på själva gården fick ingen lov att skita. Alltså var det bara högfärd att bygga "skite-hus", när man hade både svinagären och "moek-hullen" att skita på.

Skriv endast på denna sida!